

Protestantse Kerk

bij *Open Deur* nummer 2, februari 2016

In gesprek over barmhartigheid

Op 8 december 2015 opende paus Franciscus het 'heilig jaar van barmhartigheid'. In dit nummer van Open Deur staat 'barmhartigheid' ook centraal. Een prachtig woord en een mooie deugd met een lange geschiedenis. Misschien denkt u ook wel aan de 'Zeven Werken van Barmhartigheid' en vraagt u zich meteen daarop af: wat waren ze ook al weer? Ook de gelijkenis van de Barmhartige Samaritaan is vrij bekend. Is barmhartigheid terug? En zo ja: hoe dan? We gaan erover in gesprek.

Inleiding

In de inleiding op pag. 2 staat: 'barmhartigheid is terug...'. Dat suggereert dat ze ooit weg is geweest.

- Deelt u die suggestie?
- Zo ja, wat is er in de laatste tijd volgens u veranderd waardoor barmhartigheid 'terug' is?

Barmhartigheid kun je zowel verlenen, als ook ontvangen.

- Wat heb je als mens nodig om barmhartigheid te kunnen verlenen?
- Wat heb je als mens nodig om barmhartigheid te kunnen ontvangen?
- Ziet u tussen beide vormen van omgaan met barmhartigheid overeenkomsten of verschillen?
- Wat vindt u zelf moeilijker of makkelijker: barmhartigheid verlenen of ontvangen?

Op pag. 3 staat een uitspraak van Wim Verschuren: 'Als we mededogen, compassie hebben met onszelf, kunnen we dat ook gemakkelijker voor anderen opbrengen.'

- Bent u het eens met deze uitspraak?

Barmhartigheid is....

Op pag. 6 en 7 staan verschillende voorbeelden waarin wordt aangegeven hoe barmhartigheid in de praktijk van ons leven gestalte kan krijgen. Elke tekst legt iets uit over wat barmhartigheid inhoudt. Bij de tekst 'onderdak' zou je bijvoorbeeld over barmhartigheid kunnen zeggen: 'Barmhartigheid is... een vriend die mij onderdak verleent, bij wie ik uit mag huilen, bij wie ik mag schuilen.'

Lees met elkaar de teksten 'De oude schilder', het fotobijschrift 'De 17-jarige...', 'In de zon' en 'ik ben omdat wij zijn'. Vul vervolgens voor elk van die teksten de volgende zin aan:

- 'Barmhartigheid is...'

Lees met elkaar het gedicht 'Spits' van Albertina Hoogenboom op pag. 4-5.

- Waar gaat deze tekst volgens u over?
- Herkent u er iets van uit uw eigen leven?
- Op welke manier zegt deze tekst iets over 'barmhartigheid'?

De barmhartige Samaritaan

Lees met elkaar het volgende gedeelte uit Lucas 10:

Er kwam een wetgeleerde die hem op de proef wilde stellen. Hij vroeg: 'Meester, wat moet ik doen om deel te krijgen aan het eeuwige leven?' Jezus antwoordde: 'Wat staat er in de wet geschreven? Wat leest u daar?' De wetgeleerde antwoordde: 'Heb de Heer, uw God, lief met heel uw hart en met heel uw ziel en met heel uw kracht en met heel uw verstand, en uw naaste als uzelf.' 'U hebt juist geantwoord,' zei Jezus tegen hem. 'Doe dat en u zult leven.' Maar de wetgeleerde wilde zich rechtvaardigen en vroeg aan Jezus: 'Wie is mijn naaste?' Toen vertelde Jezus hem het volgende: 'Er was eens iemand die van Jeruzalem naar Jericho reisde en onderweg werd overvallen door rovers, die hem zijn kleren uittrokken, hem mishandelden en hem daarna halfdood achterlieten. Toevallig kwam er een priester langs, maar toen hij het slachtoffer zag liggen, liep hij met een boog om hem heen. Er kwam ook een Leviet langs, maar bij het zien van het slachtoffer liep ook hij met een boog om hem heen. Een Samaritaan echter, die op reis was, kreeg medelijden toen hij hem zag liggen. Hij ging naar de gewonde man toe, goot olie en wijn over zijn wonden en verbond ze. Hij zette hem op zijn eigen rijdier en bracht hem naar een logement, waar hij voor hem zorgde. De volgende morgen gaf hij twee denarie aan de eigenaar en zei: "Zorg voor hem, en als u meer kosten moet maken, zal ik u die op mijn terugreis vergoeden." Wie van deze drie is volgens u de naaste geworden van het slachtoffer van de rovers?' De wetgeleerde zei: 'De man die medelijden met hem heeft getoond.' Toen zei Jezus tegen hem: 'Doet u dan voortaan net zo.'

Zoek met elkaar naar een antwoord op de volgende vragen:

- Wat is volgens u Jezus' antwoord op de vraag van de wetgeleerde 'die hem op de proef wilde stellen'?
- Als dit verhaal een toneelstuk was waar u een rol in zou spelen, welke rol zou dan bij u passen? Waarom?

In dit nummer van *Open Deur* wordt verschillende keren de moeite met het woord 'barmhartigheid' aangegeven, juist op basis van deze gelijkenis.

- Kunt u zich dit indenken? Waarom is de wijze waarop de Samaritaan barmhartigheid verleent voor sommige mensen storend?

Lees met elkaar de column 'Samaritaan' van Marga Haas op pag. 13.

- Herkent u de paradox die Marga Haas schetst, namelijk dat je bij een vreemde vrij(er) bent en daar je hart uit kunt storten?
- Zo ja: bent u ook wel eens zo'n 'vreemde' tegengekomen?

De zeven werken van barmhartigheid

Als je het hebt over 'de zeven werken van barmhartigheid' dan kennen veel mensen deze uitdrukking. Maar wat zijn die zeven werken ook alweer?

- Probeer met elkaar te bedenken wat de 'zeven werken van barmhartigheid' zijn. (Als u even wilt spieken, zie pag. 14)
- Hebben deze 'zeven werken' voor u betekenis gehad in uw leven? Zo ja, op welke manier?
- Vindt u deze 'zeven werken' nog bruikbaar in de huidige tijd? Waarom wel/ waarom niet?

Holkje van der Veer stelt op pag. 14 zeven nieuwe werken van barmhartigheid voor:

1. De angst geen ruimte geven
 2. Stil zijn
 3. Langzaam leven
 4. Het initiatief nemen
 5. Plezier maken
 6. Kritisch consumeren
 7. Bescheiden zijn.
- Welk van deze 'nieuwe werken' spreekt u aan en zou u in de komende tijd (meer) aandacht willen geven? Hoe zou u dat willen doen?

Tot slot

De paus opende het 'heilig jaar van barmhartigheid'. Probeer u met elkaar, ter afsluiting van dit gespreksmoment, eens een goed voornemen voor dit jaar op te stellen, op basis van wat u met elkaar hebt gedeeld rond het thema barmhartigheid. *Ons goede voornemen voor dit 'jaar van barmhartigheid' is: ...*

Annemarie Roding, predikant in de Protestantse Kerk in Nederland en geestelijk verzorger bij Careyn